

Kmetijstvo v Evropski gospodarski skupnosti

V dosedanjih poskusih zahodnoevropske integracije je bilo sorazmerno najmanj rezultatov v integraciji kmetijstva.

Vzroke takega položaja je treba predvsem iskati v obstoju protislavnih interesov zahodnoevropskih držav, ki rastejo iz specifičnih pogojev in položaja, v katerem je njihovo kmetijstvo. Znano je dejstvo, da je v zahodnoevropskih državah, ki so danes zajete s procesom gospodarske integracije, področje kmetijstva v veliki meri podvrženo režimu državne intervencije. Ta intervencija je prišla kot rezultat delovanja mnogih činiteljev, med katerimi so najpomembnejši: sorazmerno zaostajanje naglice razvoja kmetijstva za industrijskim razvojem kakor tudi potreba, da se iz družbeno političnih vzrokov vzdrži nacionalno kmetijstvo in zagotovi kmetijskemu prebivalstvu stabilen dohodek, ki je v sorazmerju z dohodkom v industriji. Poizkus vsake države, da sama zase reši te probleme, je povzročil še večjo izoliranost nacionalnih tržišč, ki so jih zavarovali z razvezanim sistemom protekcionističnih ukrepov. Ti ukrepi so bili pretežno usmerjeni k zaščiti domačega kmetijstva pred inozemsko konkurenco in k vzdrževanju ustrežajoče ravni cen kmetijskih proizvodov.

Ob razpravljanju o pomenu integracije kmetijstva v okviru splošne gospodarske integracije, je treba upoštevati, da pomeni kmetijstvo v zahodnoevropskih državah še vedno pomemben sektor nacionalnega gospodarstva, čeprav je odstotek kmetijskega prebivalstva v teh državah zelo različen. Tako znaša v Zahodni Nemčiji, Belgiji in na Nizozemskem le 15 odstotkov skupnega prebivalstva, v Franciji se vzpenja na 25 odstotkov, v Italiji pa celo na 41 odstotkov. Značilno je, da sta največji bojavnici integracije kmetijstva Nizozemska in Italija, kar je mogoče pojasniti z visoko konkurenčno sposobnostjo njenega kmetijstva kakor tudi z deležem kmetijskih pridelkov v izvozu teh držav, ki je naletel na ovire protekcionistične prakse držav uvoznic. Največjo re-

zervo pa je pokazala zopet Francija, ki sicer razpolaga z močno, toda nezadostno konkurenčno sposobno kmetijsko proizvodnjo, katere raven cen je zaradi višjih proizvodnih stroškov, posebno kadar je govora o pšenici, nad svetovnim povprečjem, zaradi česar je mogoče vzdrževati izvoz samo z državno subvencijo.

Največji del določb pogodbe o Evropski gospodarski skupnosti, kolikor se nanaša na kmetijstvo, se reducira na ugotavljanje takoiimenovanih zaščitnih klavzul, s katerimi se želijo posamezne države zavarovati pred negativnimi reperkusijami za svoje kmetijstvo zaradi ustvarjanja meja svobodnemu uvozu kmetijskih pridelkov iz drugih držav članic. Zato sta v pogodbo vključeni dve važni določbi, katerih trajanje je določeno za prehodno razdobje 12 do 15 let. Po prvi je dovoljeno državam, da določajo minimalne cene kmetijskim proizvodom, vendar na temelju kriterijev, ki jih bo določila skupnost, in da po potrebi zmanjšajo ali prepovejo uvoz določenih kmetijskih pridelkov iz drugih držav članic, kolikor spravlja tak uvoz v težave posamezne veje domačega kmetijstva. Po drugi določbi se morajo med državami članicami skleniti dolgoročni in večstranski kupoprodajni sporazumi, s katerimi bo zagotovljena trajnost v zamenjavi kmetijskih pridelkov in stabilnost cen.

Tudi po prehodnem razdobju pa ne računajo s popolnoma svobodnim tržiščem kmetijskih pridelkov, temveč s kombiniranim sistemom reguliranja po organih skupnosti, ki mora vključevati prvine svobodne konkurence organiziranega tržišča za posamezne proizvode in koordinacijo nacionalnih kmetijskih politik. Integracija torej ni zamišljena kot proces, ki naj odpravi državno intervencijo in prepusti razvoj zahodnoevropskega kmetijstva stihiji tržišča, temveč kot pot k širše organiziranemu tržišču, ki bo regulirano po skupnih organih. Ti naj uskladijo interese držav članic.

Z. J.

Centralni komite KP SZ o nalogah sindikatov

Ob nedavni proslavi petdesetletnice sovjetskih sindikatov je bilo veliko govora o njihovih neposrednih nalogah. Poudarjali so vlogo sindikatov v sedanjih fazi gospodarskega razvoja in podčrtavali pomen, ki ga morajo dobiti v zvezi s storjenimi ukrepi za operativnejše upravljanje gospodarstva.

Najvažnejša naloga sindikatov je, da okrepijo ustvarjalno pobudo in aktivnost delovnih ljudi, da jih še bolj zaposlijo v vsakdanjem sodelovanju pri upravljanju gospodarske graditve, pri planiranju in izpolnjevanju proizvodnje... Pravi pismo, ki ga je centralni komite KP SZ poslal sovjetskim sindikatom. Potrebno je, da sindikati sodelujejo — kakor je poudarjeno v tem pismu — v boju za nepretrgani porast delovne storilnosti v industriji, gradbeništvu, transportu in kmetijstvu, posvetiti morajo več pozornosti širjenju izkušenj in nudenju pomoči podjetjem, ki pri delu zaostajajo, gradiščem, delavnicam in delavcem.

Mnenja so, da nudijo spremembe v vo-

denju industrije in gradbeništvu sindikatom še več možnosti, da pritegnejo delovne ljudi k upravljanju proizvodnje. Centralni komite KP SZ poziva sindikate, da čim prej spremenijo način svojega dela: težišče vodenja lokalnih sindikalnih organizacij je treba prenesti na republike, pokrajine in oblasti, pobudo sindikalnih članov, ki pomeni osnovo za izboljšanje vsega sindikalnega dela, pa je treba še bolj pospeševati.

V pismu nadalje poudarjajo, da so sovjetski sindikati poklicani, da pokažejo več skrbi za vsakdanje kulturne in druge potrebe delovnih ljudi, sda varujejo interese delavcev in uslužbencev, ko te interese kršijo posamezni gospodarski organi. Potrebno je, da se borijo za pravilno izvajanje delovne zakonodaje, da izboljšujejo vzgojno delo med člani, da se ti čutijo odgovorne za svoje podjetje in socialistično lastnino. Ob koncu pisma izraža centralni komite KP SZ prepričanje, da se bodo sovjetski sindikati borili za uresničenje sklepov dvajsetega kongresa KP SZ in jim želi novih uspehov v mobiliziranju milijonov delovnih ljudi za uresničenje nalog, ki so pred njimi.

Naloge drugega petletnega plana, ki se je začel l. 1956, računajo z ustvarjanjem enotne socialistične ekonomike, v kateri bo na temelju stalnega razvoja industrije zagotovljena preobrazba kmetijstva, tako da bo socialistični sektor do l. 1960 prevladal tako po površini kakor po proizvodnji za trg.

Investicijske dajatve so namenjene dokončanju prej začeti objektov in razširitvi ter obnovi obratujočih podjetij. Predvsem bodo pospeševali veje, za katere imajo v državi zagotovljene surovinske baze. Posebno pozornost posvečajo sedaj uvajanju nove tehnike, ki naj pripomore k znatnemu povečanju delovne storilnosti v prihodnjem razdobju. Značilna za razvoj industrije v drugem petletnem planu je sprememba v intenzivnosti razvoja posameznih njenih vej. Izjema je industrija nafte, ki še naprej ohranja svoj prioritetni značaj ter je tudi sedaj veja z največjimi investicijami, kar je vplivalo tudi na rezultate, ki jih je dosegla. V l. 1956 je znašala proizvodnja nafte skoraj 11 milijonov ton, kar je za več kakor 4 milijone ton več, kakor je znašala proizvodnja v l. 1958. Pomembno mesto ima sedaj kemična industrija, ki ji posvečajo veliko pozornost glede na bogato surovinsko osnovo, s katero razpolaga. Njen razvoj je usmerjen predvsem v množično proizvodnjo kemičnih gnojil in sredstev proti škodljivcem za kmetijstvo, umetnih vlaken iz plastičnih mas in drugih izdelkov. Posebno pomembna je trstika, ki pomeni važno industrijsko surovino in jo pridobivajo v velikih količinah v donavski delti. V svrhu njenega izkoriščanja sodeluje Romunija s Poljsko. Vzhodni Nemčijo in Češkoslovaško pri gradnji kombinata za izdelovanje celuloze v Brailli.

Razvoji strojegradnje, ki je v prvem petletnem planu dosegla pomembne rezultate ter do konca l. 1955 povečala proizvodnjo na 832 % v primerjavi z l. 1958, se omejuje sedaj večinoma na izkoriščanje sedanjih zmogljivosti. Prav tako moramo pripomniti, da se v investicijah za l. 1957 določa prioriteta za težko industrijo, a prav tako hitrejši razvoj lahke in živilske industrije ter kmetijstva.

V kmetijstvu so po l. 1953, ko so storili ukrepe za odpravo disproporcij v razmerju do industrije, dosegli pomembnejše rezultate. V l. 1954 je pridelek žita presegel pridelek iz l. 1958, l. 1955 pa se je povečal za 12 milijonov ton.

Naloge drugega petletnega plana postavljajo kot smoter znatno povečanje proizvodnje za trg, posebno v socialističnem sektorju, ki mora do konca l. 1960 pridelati 60 do 70 % vse proizvodnje za trg, kar je treba doseči večinoma z večjim hektarskim pridelkom. Tej nalogi pripisujejo sedaj po ukinitvi odkupa pri večini kmetijskih pridelkov še večji pomen. Doslej obsega socialistični sektor približno 41 odstotkov skupne površine in približno 28 odstotkov skupnega števila kmečkih gospodarstev.

Pričakujejo, da bodo doslej doseženi rezultati in ukrepi, ki so jih v zadnjem času storili, da bi sprostili in pocenili državni aparat, povečali pristojnosti podjetij in izboljšali upravljanje gospodarstva sploh, ugodno vplivali na izpolnitev nastavljenih nalog, ne samo glede povečanja proizvodnje, temveč tudi na ustvaritev boljših materialnih življenjskih pogojev.

D. J.